

Ossewaarde v. Rusko (stížnost č. 27227/17)

Datum rozhodnutí: 7. března 2023

Závěr: Svobodu vyznávat náboženskou víru a komunikovat o ní s ostatními nelze podmiňovat státním souhlasem nebo správní registrací.

Obsah: Stěžovatelem je státní příslušník USA, který žije v Rusku, je křesťanem a hlásí se k církvi baptistů. Ruskými státními orgány byl pokutován za to, že ve svém domě pořádal setkání za účelem modliteb a studia Bible, aniž by státním orgánům ohlásil vytvoření náboženské skupiny. Stěžovatel byl sankcionován v důsledku nových právních předpisů upravujících misijní práci v Rusku. Ty byly přijaty v roce 2016 jako součást zvláštního protiteroristického balíčku. Nová legislativa prohlásila šíření víry v soukromých příbytcích za přestupek a požadovala pro misijní práci předchozí schválení náboženské skupiny nebo organizace. Stěžovatel osobně zval lidi k účasti na těchto shromážděních a informace o jejich konání vyvěšoval na veřejných vývěskách. Stěžovatel uvádí, že není členem žádné náboženské organizace a vykonával své právo šířit svou osobní náboženskou víru. Soud jednomyslně rozhodl, že byl porušen čl. 9 Úmluvy a čl. 14 ve spojení s čl. 9 Úmluvy.

Poznámka: Soud především konstatoval, že vláda nijak nevysvětlila, jaký účel měl být sledován těmito novými formálními požadavky pro misijní práci, které neoponechaly žádný prostor pro šíření víry vedené jednotlivci jako stěžovatel. Nebyly předloženy žádné důkazy o tom, že by stěžovatel užíval nepatřičné postupy pro konverzi, jako je donucení, podněcování nenávisti nebo netolerance.

Související judikatura: Rozsudek ze dne 27. 3. 2018, *Aleksandr Aleksandrov v. Rusko*, č. 14431/06, rozsudek Velkého senátu ze dne 18. 2. 2009, *Andrejeva v. Lotyšsko*, č. 55707/00, ECHR 2009, rozsudek ze dne 25. 5. 1993, *Kokinakis v. Řecko*, č. 14307/88, Series A 260 A, rozsudek ze dne 11. 1. 2007, *Kuznetsov a ostatní v. Rusko*, č. 184/02, rozsudek ze dne 12. 5. 2009, *Masaev v. Moldavsko*, č. 6303/05, rozsudek ze dne 13. 12. 2001, *Metropolitan Church of Bessarabia a ostatní v. Moldavsko*, č. 45701/99, ECHR 2001 XII.

Relevantní ustanovení: Čl. 9 (svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání),

čl. 14 (zákaz diskriminace) Úmluvy o lidských právech a základních svobodách.

Kogan a ostatní v. Rusko (stížnost č. 54003/20)

Datum rozhodnutí: 7. března 2023

Závěr: Zrušení stěžovatelčina povolení k pobytu bylo projevem nátlaku na nezávislou občanskou společnost v Rusku.

Obsah: Stížnost se týká zrušení povolení k pobytu lidskoprávní aktivistky, občanky USA, údajně se zapojením FSB. Dalšími stěžovateli jsou manžel a děti stěžovatelky. V době podání stížnosti žili stěžovatelé v Moskvě. Stěžovatelka se přestěhovala do Ruska v roce 2009, pracovala pro nevládní lidskoprávní organizaci, která mimo jiné pomáhala jednotlivcům podávat žádosti k ESLP. V letech 2009–2014 měla stěžovatelka povolení k pobytu z důvodu zaměstnání, následně získala tříleté povolení a v roce 2017 pětileté povolení k pobytu. V roce 2020 stěžovatelka požádala o ruské občanství. To jí bylo zamítnuto a nadto jí bylo zrušeno povolení k pobytu s tím, že stěžovatelka představuje „hrozbu pro národní bezpečnost“. Stěžovatelka se bezúspěšně pokusila napadnout toto rozhodnutí u vnitrostátních soudů. V prosinci 2020 ji policie obvinila z porušení imigračních předpisů. Stěžovatelka uvádí, že byla vyslýchána FSB a následně jí bylo nabídnuto urovnání problému s jejím povolením k pobytu výměnou za informace o aktivitách její nevládní organizace, jejím financování a klientech. V dubnu 2021 právník stěžovatelky informoval soud, že s ohledem na všeobecný nátlak a nejistotu ohledně budoucnosti rodiny v Rusku a výhrůžek rodina 2. dubna 2021 Rusko opustila. Soud jednomyslně rozhodl, že byl porušen čl. 8 a čl. 18 ve spojení s čl. 8 Úmluvy. Soudce Serghides připojil odlišné stanovisko.

Poznámka: Soud konstatoval zásadní procesní nedostatky v řízení, které vedlo ke zrušení povolení k pobytu stěžovatelky, a uvedl, že hlavním cílem tohoto zrušení bylo potrestat stěžovatelku a jejího ruského manžela za jejich lidskoprávní aktivity. Z toho důvodu soud rozhodl o tom, že byl porušen také čl. 18 Úmluvy.

Související judikatura: Rozsudek ze dne 12. 2. 2013, *Amie a ostatní v. Bulharsko*, č. 58149/08, rozsudek ze dne 18. 2. 2021, *Azizov a Novruzlu v. Ázerbajdžán*, č. 65583/13 a 70106/13, rozsudek ze dne 24. 4. 2008, *C. G. a ostatní v. Bulharsko*, č. 1365/07, rozsudek Velkého senátu ze dne 17. 1. 2023, *Fedotova a ostatní v. Rusko*, č. 40792/10, 30538/14, 43439/14, rozsudek ze dne 26. 6. 2014, *Gablshvili v. Rusko*, č. 39428/12, rozsudek ze dne 12. 6. 2018, *Gaspar v. Rusko*, č. 23038/15.

Relevantní ustanovení: Čl. 8 (právo na respektování rodinného a soukromého života), čl. 18 (ohraničení možnosti omezení práv) Úmluvy o lidských právech a základních svobodách.

Mamasakhlisi a ostatní v. Gruzie a Rusko (stížnost č. 29999/04 a 41424/04)

Datum rozhodnutí: 7. března 2022

Závěr: *Rusko bylo odpovědné za porušení práv stěžovatelů v důsledku své soustavné podpory Abcházie v rozhodném období.*

Obsah: Stížnost se týká událostí předcházejících ozbrojenému konfliktu mezi Ruskem a Gruzii v roce 2008, zejména zatčení stěžovatelů v letech 2001 a 2003, údajného špatného nakládání s nimi a jejich pokračující uvěznění de facto abcházskými orgány. Stěžovatelé byli uznáni vinnými abcházskými soudy, pan Mamasakhlisi zradou a pan Nanava terorismem a byli odsouzeni k dvanácti a šesti letům odnětí svobody. Oba byli následně omilostněni a propuštěni v letech 2007 a 2005. Vyšetřováním vedeným následně v Gruzii bylo zjištěno, že pan Mamasakhlisi byl vystaven násilí, ponižování a mučení, aby se přiznal ke zradě a terorismu, kterého se měl dopustit jako tajný agent gruzínské vlády. Soud jednomyslně rozhodl, že ve vztahu k prvnímu a třetímu stěžovateli byl porušen čl. 3, čl. 5 odst. 1 písm. a) a c) čl. 6 odst. 1 a odst. 3 písm. c) Úmluvy.

Poznámka: Soud zjistil, že zatímco Gruzie nevykonávala žádnou kontrolu nad územím Abcházie, měla nad ním pravomoc vyplývající z toho, že k událostem došlo na jejím území podle mezinárodního veřejného práva. Pokud se týče Ruska, soud konstatoval, že s ohledem na vykonávanou soustavnou politickou a ekonomickou podporu Abcházie a rozhodné vojenské zapojení vykonávalo Rusko účinnou kontrolu a rozhodující vliv v oblasti a z toho důvodu mělo pravomoc ve

vztahu k předmětu stížnosti. Soud konstatoval, že zatčení a zadržování stěžovatelů pana Mamasakhlise a pana Nanavy bylo protiprávní. První stěžovatel byl vystaven špatnému zacházení, byl zadržován v nelidských a ponižujících podmínkách. Žádnému ze stěžovatelů nebyla poskytnuta adekvátní lékařská pomoc, nedostalo se jim spravedlivého řízení před nestranným zákonem zřízeným tribunálem. Nemohli připravit svou obhajobu ani účinně využít pomoci právníka. Pokud jde o odpovědnost za porušení Úmluvy, soud shledal odpovědným Rusko. Zejména uvedl, že naopak gruzínská vláda udělala vše pro to, aby zajistila práva stěžovatelů podle Úmluvy, ale narážela na soustavné odmítání spolupráce ze strany de facto abcházských orgánů a nečinnost ruských orgánů.

Související judikatura: Rozsudek ze dne 13. 9. 2016, *A.Ş. v. Turecko*, č. 58271/10, rozsudek ze dne 10. 10. 2000, *Akkoç v. Turecko*, č. 22947/93 a 22948/93, ECHR 2000 X, rozsudek ze dne 22. 12. 2008, *Aleksanyan v. Rusko*, č. 46468/06, rozsudek Velkého senátu ze dne 7. 7. 2011, *Al-Skeini a ostatní v. Spojené království*, č. 55721/07, ECHR 2011, rozsudek ze dne 27. 11. 2014, *Amirov v. Rusko*, č. 51857/13, rozsudek ze dne 30. 5. 2017, *Apcov v. Moldavsko a Rusko*, č. 13463/07, rozsudek ze dne 12. 11. 2013, *Benzer a ostatní v. Turecko*, č. 23502/06.

Relevantní ustanovení: Čl. 3 (zákaz mučení), čl. 5 (právo na svobodu a osobní bezpečnost) a čl. 6 (právo na spravedlivý proces) Úmluvy o lidských právech a základních svobodách.

L. B. v. Maďarsko (stížnost č. 36345/16)

Datum rozhodnutí: 9. března 2023

Závěr: *Nebyl vzat zřetel na povahu média využitého ke zveřejnění, tedy internetu a na jeho potenciální přístupnost pro kohokoliv na celém světě, kdo disponuje připojením.*

Obsah: Stížnost se týká maďarské vnitrostátní legislativní zvyklosti zveřejnění osobních údajů daňových poplatníků, kteří mají dluhy na daních. Stěžovatel uváděl, že jeho jméno a adresa jeho bydliště byly v roce 2006 v důsledku novelizace příslušných daňových předpisů zveřejněny na seznamu „hlavních daňových dlužníků“ na webové stránce daňové správy. U stěžovatele byla provedena daňová kontrola a vnitrostátní orgány dospěly k závěru, že stěžovatel neuhradil daň z příjmu z částky ve výši přibližně 2 miliony eur,

keré vybral v hotovosti z bankovního účtu společnosti, jejímž byl ředitelem až do roku 2009. Vnitrostátní orgány odmítly jeho tvrzení, že pouze předal tyto finanční prostředky obchodním partnerům společnosti. Opravné prostředky, které stěžovatel podal proti závěrům daňových orgánů, byly zamítnuty. Mezi tím finanční správa zveřejnila jeho jméno, adresu bydliště, daňové identifikační číslo a dlužnou částku na své webové stránce a následně v seznamu „hlavních daňových dlužníků“. Jeho údaje byly ze seznamu staženy až v roce 2019, kdy se jeho daňové dluhy promlčely. Soud šestnácti hlasy k jednomu rozhodl, že byl porušen čl. 8 Úmluvy. Soudce Kuris připojil odlišné stanovisko, a soudce Serghides částečně nesouhlasné a částečně odlišné stanovisko. Soudci Wojtyczek a Paczolay připojili společné nesouhlasné stanovisko.

Poznámka: Soud poukázal především na plošný charakter novelizovaného publikačního postupu, který nezahrnoval žádné zvažování střetu veřejného zájmu na zajištění disciplíny daňových subjektů a práva jednotlivce na soukromí. Parlament zejména nevyhodnotil předchozí publikační postupy a jejich vliv na

daňové poplatníky, ani nevyhodnotil přídavnou hodnotu novelizace roku 2006. Malá nebo žádná pozornost byla také věnována ochraně osobních údajů, riziku zneužití adresy daňového dlužníka nebo celosvětovému dosahu internetu.

Související judikatura: Rozsudek ze dne 9. 4. 2009, *A. v. Norsko*, č. 28070/06, rozsudek ze dne 9. 10. 2012, *Alkaya v. Turecko*, č. 42811/06, rozsudek Velkého senátu ze dne 25. 5. 2021, *Big Brother Watch a ostatní v. Spojené království*, č. 58170/13, 62322/14, 24960/15, rozsudek ze dne 18. 11. 2008, *Cemalettin Canli v. Turecko*, č. 22427/04, rozsudek ze dne 22. 12. 2015, *G.S.B. v. Švýcarsko*, č. 28601/11, rozsudek ze dne 7. 6. 2016, *Karabeyoğlu v. Turecko*, č. 30083/10, rozsudek Velkého senátu ze dne 10. 9. 2019, *Strand Lobben a ostatní v. Norsko*, č. 37283/13.

Relevantní ustanovení: Čl. 8 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (právo na právo na respektování soukromého a rodinného života).

Zpracovala: Pavla Boučková